

[Startpagina](#) > ... > [Gerechtelijke Stappen](#) > [Rechtssystemen – EU En Lidstaten](#) > [Nationale Gewone Rechtbanken](#) > [Spain](#)

Nationale gewone rechtbanken

Inhoud aangereikt door
Spanje

Spanje

In artikel 117 van de Spaanse Grondwet van 1978 wordt verklaard dat het beginsel van eenheid van de rechterlijke macht de basis is van de organisatie en de werking van de rechtbanken. Dit beginsel resulteert in het bestaan van één korps van rechters en magistraten, die gezamenlijk de gewone rechtbanken vormen. Er bestaan talrijke rechtbanken, die het werk verdelen op basis van criteria waarmee de bevoegdheid wordt bepaald (onderwerp, in het geding zijnde bedrag, persoon, functie of grondgebied), aangezien de eenheid van de rechterlijke macht niet strijdig is met het bestaan van verschillende rechtbanken met diverse bevoegdheden.

In de Spaanse Grondwet van 1978 wordt bepaald dat Spanje een sociale en democratische rechtsstaat is die als hoogste waarden van de rechtsorde de vrijheid, de gerechtigheid, de gelijkheid en het politiek pluralisme bevordert. Titel VI van de Grondwet is gewijd aan de rechterlijke macht en in artikel 117 is neergelegd dat het beginsel van eenheid van de rechterlijke macht (*unidad jurisdiccional*) de basis van de organisatie en de werking van de rechtbanken vormt.

Al deze beginselen liggen ten grondslag aan de organisatie van de rechtbanken in Spanje en komen tot uitdrukking in het bestaan van één enkel apparaat van rechters die tezamen de rechterlijke macht vormen en die onafhankelijk zijn, niet uit hun functie kunnen worden ontheven, verantwoordelijkheid dragen en slechts onderworpen zijn aan de Grondwet en de rechtsstaat.

De bij wet en internationale verdragen opgerichte rechtbanken zijn exclusief bevoegd tot uitoefening van het rechtelijk gezag door het nemen en ten uitvoer leggen van vonnissen.

Gewone rechtbanken – inleiding

Er bestaan talrijke rechtbanken, die het werk verdelen volgens de verschillende criteria die de bij wet vastgestelde bevoegdheden bepalen (onderwerp, in het geding zijnde bedrag, persoon, functie of grondgebied), aangezien de eenheid van de rechterlijke macht niet in strijd is met het bestaan van verschillende rechtbanken met verschillende bevoegdheden. De rechtbanken oefenen hun rechterlijke macht exclusief uit in zaken die bij wet aan hen zijn toegewezen.

Conform artikel 122 van de Spaanse Grondwet van 1978 wordt in de Organieke Wet op de rechterlijke macht de formatie, de werking en het bestuur van de rechtbanken geregeld.

Er moet een onderscheid worden gemaakt tussen drie fundamentele aspecten:

- het territoriale aspect;
- het verschil tussen enkelvoudige en meervoudige rechtspraak;
- de jurisdictie.

Het territoriale aspect

Volgens de toelichting bij de Organieke Wet op de rechterlijke macht 6/1985 van 1 juli 1985 is de staat voor gerechtelijke doeleinden territoriaal georganiseerd in gemeenten, arrondissementen (*partidos*), provincies en autonome gemeenschappen.

De uitoefening van de rechterlijke macht is toegewezen aan de volgende rechtbanken: kantongerechten (*Juzgados de Paz*), rechtbanken van eerste aanleg en instructie (*Juzgados de Primera Instancia e Instrucción*), handelsrechtbanken (*Juzgados de lo Mercantil*), rechtbanken inzake geweldpleging tegen vrouwen (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*), strafrechtbanken (*Juzgados de lo Penal*), bestuursrechtbanken (*Juzgados de lo Contencioso-Administrativo*), sociale rechtbanken (*Juzgados de lo Social*), jeugdrechtbanken (*Juzgados de Menores*), rechtbanken met bijzondere plichten inzake strafvonnissen (*Juzgados de Vigilancia Penitenciaria*), provinciale rechtbanken (*Audiencias Provinciales*), arrondissementsrechtbanken in de autonome gebieden (*Tribunales Superiores de Justicia*), het nationale gerechtshof (*Audiencia Nacional*) en het hooggerechtshof (*Tribunal Supremo*).

De volgende instanties hebben jurisdictie op het gehele grondgebied van Spanje: het nationale gerechtshof, het hooggerechtshof, de centrale strafgerechten (*Juzgados Centrales de Instrucción*) en de centrale bestuursrechtbanken (*Juzgados Centrales de lo Contencioso-administrativo*).

Het verschil tussen enkelvoudige en meervoudige rechtspraak

In alle rechtbanken wordt recht gesproken door één rechter behalve in het hooggerechtshof, het nationale gerechtshof, de arrondissementsrechtbanken en de provinciale rechtbanken.

Het hooggerechtshof, gevestigd in Madrid en het hoogste rechtscollege in de hiërarchie van gerechtelijke instanties, is onderworpen aan de bepalingen inzake de grondwettelijke waarborgen. Het hooggerechtshof bestaat uit de voorzitter, de voorzitters van de kamers (*presidentes de sala*) en de magistraten (*magistrados*) die krachtens de wet aan elk van de kamers en afdelingen zijn verbonden.

Het hooggerechtshof is samengesteld uit de volgende kamers:

- de eerste kamer: voor civielrechtelijke zaken;
- de tweede kamer: voor strafzaken;
- de derde kamer: voor administratieve geschillen;
- de vierde kamer: voor het arbeidsrecht;
- de vijfde kamer: voor militaire aangelegenheden. De militaire kamer is onderworpen aan haar specifieke wetgeving en (op aanvullende basis) aan de Organieke Wet op de rechterlijke macht alsook aan dezelfde regels als die gelden voor de andere kamers van het hooggerechtshof.

Het nationale gerechtshof, dat gevestigd is in Madrid, heeft jurisdictie op het gehele grondgebied van Spanje. Dit hof bestaat uit een voorzitter, de voorzitters van de kamers en magistraten die krachtens de wet zijn verbonden aan elk van de kamers en afdelingen (beroepszaken, strafzaken, administratieve geschillen en arbeidskwesties).

Elke autonome gemeenschap kent één arrondissementsrechtbank die binnen de territoriale werkingsfeer van die gemeenschap het hoogste rechtscollege vormt. De arrondissementsrechtbank, die is onderworpen aan de bevoegdheid van het hooggerechtshof, heeft de naam van de autonome gemeenschap binnen de territoriale werkingsfeer waarin zij haar bevoegdheid uitoefent.

De arrondissementsrechtbanken bestaan uit drie kamers: een voor civielrechtelijke en strafzaken, een voor administratieve geschillen en een voor arbeidskwesties.

Ze bestaan uit een voorzitter, die ook voorzitter is van de kamer voor civielrechtelijke en strafzaken, de voorzitters van de overige kamers en de magistraten die krachtens de wet aan elk van de kamers en, indien van toepassing, aan elk van de afdelingen binnen de kamers zijn verbonden.

De provinciale rechtbanken zijn gevestigd in en hebben de naam van de provinciale hoofdsteden. Hun jurisdictie strekt zich in de regel uit tot de gehele provincie. Ze bestaan uit een voorzitter en twee of meer magistraten en kunnen ook afdelingen met dezelfde samenstelling hebben. In dat geval zit de voorzitter van de rechtbank een van de afdelingen van de kamer voor.

De provinciale rechtbanken behandelen civielrechtelijke en strafzaken.

Het secretariaat van de rechtbank (*Oficina Judicial*)

In de Organieke Wet op de rechterlijke macht wordt het secretariaat van de rechtbank (*Oficina Judicial*) omschreven als een administratieve organisatie die fungeert als ondersteuning voor het juridische werk van rechters en rechtbanken.

Het is opgezet om de efficiëntie en doeltreffendheid van gerechtelijke organen en de transparantie van gerechtelijke procedures te verbeteren, de afhandeling van zaken te stroomlijnen en de samenwerking en coördinatie tussen de verschillende diensten en eenheden die tezamen het secretariaat van de rechtbank vormen, te bevorderen. De lancering van dit secretariaat is dus bedoeld om bij te dragen aan het streven een hoogwaardige en toegankelijke publieke dienstverlening te waarborgen die overeenstemt met constitutionele waarden en beantwoordt aan de daadwerkelijke behoeften van burgers.

Het is een nieuw organisatie-model dat moderne managementtechnieken introduceert op basis van een combinatie van verschillende administratieve eenheden: eenheden die voor juridische procedures directe ondersteuning leveren die gelijkwaardig is aan die voor de vroegere (*juzgados*), en waarbij rechters worden ondersteund bij hun gerechtelijke taken, en gemeenschappelijk procedurele diensten die worden verricht door griffiers (*Letrados de la Administración de Justicia*), die belast zijn met de uitvoering en afhandeling van alle taken die niet strikt juridisch van aard zijn, zoals het in ontvangst nemen van documenten, het behandelen van dagvaardingen, het ten uitvoer leggen van beslissingen en niet-gerechtelijke procedures (handhaving), het ontvankelijk verklaren van verzoeken om het aanhangig maken van rechtszaken, het verzorgen van de kennisgeving aan partijen, het corrigeren van procedurele fouten enz.

Er zijn drie soorten gemeenschappelijke procedurele diensten:

- gemeenschappelijke algemene dienst;
- gemeenschappelijke zaakbeheerdienst;
- gemeenschappelijke handhavingdienst.

De jurisdictie

Naast het territoriale aspect zijn de onderwerpen of aangelegenheden die in rechtszaken aan bod komen van verschillende aard; zij worden behandeld door vier soorten rechtbanken.

Civiele rechtbanken: behalve kwesties die onder hun bevoegdheid vallen, behandelen zij ook geschillen waarvan de behandeling niet uitdrukkelijk aan een andere soort rechtbank is toegewezen. Deze rechtbanken kunnen derhalve als gewone rechtbanken worden beschouwd.

Strafrechtbanken: strafrechtelijke zaken en procedures moeten door strafrechtbanken worden behandeld, met uitzondering van zaken en procedures die onder militaire jurisdictie vallen. Binnen het Spaanse rechtsstelsel is het echter mogelijk om een civiele zaak die voortvloeit uit een strafbaar feit tegelijk met de strafzaak aanhangig te maken. In een dergelijk geval bepaalt de strafrechter de hoogte van de schadevergoeding voor de als gevolg van het delict of de overtreding geleden schade.

Bestuursrechtbanken: in de Spaanse Grondwet wordt bepaald dat de rechtbanken toezien op de regelgevende autoriteit en het wetmatig bestuur, en toetsen of administratieve bestuurshandelingen beantwoorden aan de ter rechtvaardiging ervan aangevoerde doelstellingen. Bestuursrechtbanken onderzoeken de rechtmatigheid van handelingen die door autoriteiten worden verricht, met inbegrip van financiële vorderingen die tegen hen worden ingesteld. De reden is dat personen onder de in de wet gestelde voorwaarden het recht hebben schadeloos te worden gesteld bij verliezen die zij lijden ten aanzien van bezittingen en rechten (overmacht uitgezonderd), mits het verlies te wijten is aan het functioneren van overheidsdiensten.

Sociale rechtbanken: zij beslissen over sociaalrechtelijke vorderingen in verband met hetzij individuele geschillen hetzij collectieve geschillen, evenals vorderingen op het gebied van de sociale zekerheid of tegen de staat wanneer deze krachtens de arbeidswetgeving aansprakelijk is.

Naast deze vier soorten rechtbanken zijn er ook militaire rechtbanken in Spanje.

De militaire rechtbanken vormen een uitzondering op het beginsel van eenheid van de rechterlijke macht.

In de Grondwet zijn de beginselen vastgelegd die ten grondslag liggen aan de werkzaamheden van de rechterlijke macht en de basis vormen voor de eenheid van de rechterlijke macht. De organisatie en werking van de militaire rechtbanken, die deel uitmaken van de rechterlijke macht, berusten op het beginsel van eenheid van de rechterlijke macht. Zij spreken recht in louter militaire zaken en, voor zover van toepassing, in kwesties met betrekking tot de afkondiging van de staat van beleg overeenkomstig de Grondwet en de bepalingen van het strafrecht, het strafprocesrecht en de tucht- en militairrechtelijke regelgeving.

De jurisdictie van de militaire rechtbanken beperkt zich in vreedstijd strikt tot de militaire sfeer, dat wil zeggen tot de behandeling van gedragingen die in het militaire strafwetboek (*Código Penal Militar*) als delict zijn omschreven, waarbij de bevoegdheid zich uitstrekt tot elke type delict wanneer er zich troepen in het buitenland bevinden. In tijden van oorlog voorziet de Organieke Wet 4/1987 betreffende de bevoegdheid en organisatie van de militaire rechtbanken in een wijziging van deze werkingsfeer, hoewel het aan het Parlement (*Cortes Generales*) is om daarover een besluit te nemen, en indien deze hiertoe is gemachtigd, aan de regering.

In het civiele systeem zijn de militaire rechtbanken verantwoordelijk voor het voorbereiden van procedures inzake erfopvolging ab intestato of testamentaire erfopvolging voor leden van de krijgsmacht die in tijden van oorlog zijn gevallen in de strijd te land of ter zee. Zij beperken zich tot de verlening van steun bij de teraardebestelling van de gevallen en de inventarisering en voorlopige veiligstelling van hun bezittingen, waarbij de bevoegde civielrechtelijke autoriteit steeds op de hoogte wordt gehouden.

De militaire rechtbanken bestaan uit beroepsmilitairen, leden van de strijdkrachten en vertegenwoordigers van het ministerie van Defensie.

De volgende rechtbanken vormen gezamenlijk het militaire gerechtelijke apparaat: de territoriale magistraten (*Juzgados Togados Territoriales*), de centrale magistraten (*Juzgados Togados Centrales*), de regionale militaire rechtbanken (*Tribunales Militares Territoriales*) en de centrale militaire rechtbank (*Tribunal Militar Central*). De hoogste militaire rechtbank is echter de vijfde kamer van het hooggerechtshof.

De centrale magistraten zijn gevestigd in Madrid en hebben jurisdictie op het gehele nationale grondgebied. Tezamen vormen zij een gecentraliseerde rechtbank die zich bezighoudt met zaken die aan dit gerecht zijn toegewezen bij Organieke Wet 4/1987 van 15 juli 1987 betreffende de bevoegdheid en organisatie van de militaire rechtbanken.

Procedures voor onderzoek van militaire strafzaken vallen onder de verantwoordelijkheid van de regionale magistraten, terwijl de behandeling van dergelijke procedures onder de verantwoordelijkheid van de regionale militaire rechtbanken valt; de regionale militaire rechtbanken houden ook toezicht op de uitvoering van strafvonnissen met betrekking tot, onder andere, militaire penitentiaire inrichtingen en de gedetineerden daarvan.

De instelling van een kamer voor militaire aangelegenheden in het hooggerechtshof, waarvan het systeem en het statuut van de leden zijn onderworpen aan dezelfde regels als de andere kamers, zorgt voor eenheid in de top van de twee rechterlijke structuren, die samen de rechterlijke macht vormen.

De samenstelling van de genoemde kamer, die uit magistraten uit de gewone rechterlijke macht en uit magistraten uit de militaire rechtsmacht bestaat, vormt een garantie voor een gerechtelijk handelen van het hoogste niveau, waarbij deze kamer normaliter cassatie- en herzieningszaken behandelt, ook al wordt er logischerwijs eveneens gebruik gemaakt van externe functionarissen die bepaalde hoge militaire functies bekleden en verantwoordelijk zijn voor het militaire personeel waarvan het gedrag door deze kamer wordt beoordeeld.

In Spanje bestaan er geen buitengewone rechtbanken, maar wel zijn er binnen de genoemde juridische systemen gespecialiseerde rechtbanken in het leven geroepen voor bepaalde onderwerpen. Voorbeelden zijn de rechtbanken die met name zaken behandelen betreffende geweldpleging tegen vrouwen, rechtbanken met bijzondere plichten inzake strafvonnissen en jeugdrechtbanken. Dit zijn gewone rechtbanken die echter in bepaalde onderwerpen gespecialiseerd zijn. Zie voor meer informatie het onderdeel over gespecialiseerde rechtbanken in Spanje.

Om de vier bestaande soorten recht te analyseren, kijken we eerst naar de bevoegdheid van de verschillende rechtbanken op deze terreinen.

Het civiel recht

Op het gebied van het civiel recht zijn de volgende rechtbanken bevoegd: de eerste kamer van het hooggerechtshof (*Sala I del Tribunal Supremo*), de kamer voor civielrechtelijke en strafzaken van de arrondissementsrechtbanken (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), de civiele afdelingen van de provinciale rechtbanken (*Secciones Civiles de las Audiencias Provinciales*), de rechtbanken van eerste aanleg (*Juzgados de Primera Instancia*), de kantongerechten en bepaalde gespecialiseerde rechtbanken (familierechtbanken (*Juzgados de Familia*), handelsrechtbanken, rechtbanken inzake het Gemeenschapsmerk (*Juzgados de Marca Comunitaria*) en rechtbanken inzake geweldpleging tegen vrouwen).

De handelsrechtbanken, de rechtbanken inzake het Gemeenschapsmerk en de rechtbanken inzake geweldpleging tegen vrouwen worden behandeld in het onderdeel over gespecialiseerde rechtbanken in Spanje.

Het strafrecht

Op het gebied van het strafrecht zijn de volgende rechtbanken bevoegd: de tweede kamer van het hooggerechtshof (*Sala 2ª del Tribunal Supremo*), de kamer voor strafzaken van het nationale gerechtshof (*Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional*), de kamer voor civielrechtelijke en strafzaken van de arrondissementsrechtbanken (*Sala de lo Civil y Penal de los Tribunales Superiores de Justicia*), de strafrechtelijke afdelingen van de provinciale rechtbanken (*Secciones Penales de las Audiencias Provinciales*), de strafrechtbanken, de lokale strafrechtbanken (*Juzgados de Instrucción*), de jeugdrechtbanken, de rechtbanken met bijzondere plichten inzake strafvonnissen, de rechtbanken inzake geweldpleging tegen vrouwen en de kantongerechten.

De jeugdrechtbanken, de rechtbanken met bijzondere plichten inzake strafvonnissen en de rechtbanken inzake geweldpleging tegen vrouwen worden behandeld in het onderdeel over gespecialiseerde rechtbanken in Spanje.

Het bestuursrecht

Op het gebied van het bestuursrecht zijn de volgende rechtbanken bevoegd: de derde kamer van het hooggerechtshof (*Sala 3ª del Tribunal Supremo*), de kamer voor administratieve geschillen van het nationaal gerechtshof (*Sala de lo Contencioso-Administrativo de la Audiencia Nacional*), de kamer voor administratieve geschillen van de arrondissementsrechtbanken (*Sala de lo Contencioso-Administrativo de los Tribunales Superiores de Justicia*), de centrale bestuursrechtbanken en de bestuursrechtbanken.

Het sociaal en arbeidsrecht

Op het gebied van het sociaal en arbeidsrecht zijn de volgende rechtbanken bevoegd: de vierde kamer van het hooggerechtshof (*Sala 4ª del Tribunal Supremo*), de kamer voor arbeidszaken van het nationale gerechtshof (*Sala de lo Social de la Audiencia Nacional*), de kamer voor arbeidszaken van de arrondissementsrechtbanken (*Sala de lo Social de los Tribunales Superiores de Justicia*) en de sociale rechtbanken.

De bevoegdheden van alle hierboven genoemde gerechtelijke instanties zijn vastgelegd in de [Organieke Wet op de rechterlijke macht](#).

Links

[Algemene raad van de rechterlijke macht \(*Consejo General del Poder Judicial*\)](#)

[Organieke Wet op de rechterlijke macht](#)

■ Laatste update: 17/01/2024

De verschillende taalversies van deze pagina worden bijgehouden door de betrokken lidstaten. De informatie wordt vertaald door de diensten van de Europese Commissie. Eventuele aanpassingen zijn daarom mogelijk nog niet verwerkt in de vertalingen. De Europese Commissie aanvaardt geen verantwoordelijkheid of aansprakelijkheid met betrekking tot informatie

of gegevens in dit document. Zie de juridische mededeling voor auteursrechtelijke bepalingen van de lidstaat die verantwoordelijk is voor deze pagina.